

Finlands viltcentralers syn på laglighetsfrågor beträffande kontakt mellan jakthund och måldjur

I diskussionen kring jakthundar har situationer där en jakthund försöker angripa eller angriper måldjuret lyfts fram. Frågor har väckts om huruvida verksamheten är laglig och hur jägare ska agera i sådana situationer ur synvinkeln för ansvarsfull jakt. Oftast handlar diskussionen om hundar som används för jakt på små rovdjur och för fångst av icke fredade främmande rovdjur (nedan kallat små rovdjur). Jaktlagstiftningen definierar inte entydigt laglighetsfrågorna i ärendet, utan bestämmelserna om behandlingen av djur är av allmän karaktär.

Lagstiftning

Enligt 20 § i jaktlagen (28.6.1993/615) ska jakt bedrivas på ett sådant sätt att djuren inte vållas onödigt lidande. Enligt 1 § 3 mom. i jaktlagen finns det förutom i jaktlagen bestämmelser om skötsel och behandling av djur i lagen om djurvälstånd [\(693/2023; lagen träder i kraft 1.1.2024, finlex.fi\)](#). I 6 § 1 mom. i lagen om djurvälstånd föreskrivs som en allmän princip att djur inte får tillfogas onödig smärta eller onödigt lidande. Dessutom föreskrivs i 64 § i samma lag om allmänna krav som gäller avlivning av djur, vilka i vissa situationer kan anses tillämpliga även vid jakt (skadat vilt i hjälplöst tillstånd eller i övrigt i en avlivningssituation). Enligt 1 mom. i nämnda paragraf ska djuret avlivas så snabbt och smärtfritt som möjligt med en metod och en teknik som lämpar sig för avlivning av det djuret.

Enligt 16 § 1 mom. i lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (30.12.2015/1709) får en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av nationell betydelse fångas eller dödas med tillämpning av det som i jaktlagen eller med stöd av den föreskrivs om fångst och dödande av icke fredade fåglar och däggdjur, om inte annat föreskrivs i den paragrafen. I 7 mom. i samma paragraf föreskrivs att bestämmelser om förbud mot att tillfoga djur onödig smärta eller onödigt lidande finns i 6 § 1 mom. i lagen om djurvälstånd och om avlivning av djur i 64 § i den lagen.

Hund ska inte användas avsiktligt för att döda små rovdjur

Finlands viltcentral anser att avlivning av ett djur, särskilt vid jakt på små rovdjur, kan likställas med avlivning som avses i lagen om djurvälstånd. När ett litet rovdjur pressas av en jakthund är det ofta vid tidpunkten för avlivningen i ett sådant annars hjälplöst tillstånd som avses i 19 § i jaktförordningen. I praktiken innebär det att djuret avlivas på nära håll med ett för ändamålet lämpligt vapen. Enligt 64 § 1 mom. i lagen om djurvälstånd ska ett djur avlivas så snabbt och smärtfritt som möjligt med en metod och en teknik som lämpar sig för avlivning av det djuret.

Finlands viltcentral anser att avsiktlig användning av en jakthund för avlivning av ett litet rovdjur inte är en lämplig avlivningsmetod enligt ovanstående föreskrift, utan avlivningen ska ske genom att skjuta måldjuret. Enligt 64 § 3 mom. i lagen om djurvälstånd ska den som avlivat ett djur försäkra sig om att djuret har dött innan destruktion eller någon annan åtgärd vidtas.

Finlands viltcentral anser att det att en jakthund angriper ett målvilt inte direkt kan anses vara onödigt vållande av lidande som avses i 20 § i jaktlagen och tillfogande av onödig smärta eller onödigt lidande som avses i 6 § i lagen om djurvälstånd. Finlands viltcentral konstaterar att jaktsituationerna varierar så mycket

enligt bland annat jaktform, djurart, terräng och vilka jakthundar som används, att det inte är möjligt eller nödvändigt att göra en entydig tolkning.

I en jaktsituation ställs två djur mot varandra, och det går inte att på förhand utesluta möjligheten att en jakthund med stark jaktinstinkt försöker angripa eller angriper måldjuret. Kontakt kan också uppstå genom att måldjuret angriper och hunden försvarar sig. Det centrala är att man strävar efter att undvika kontakt, men om en sådan situation uppstår bör man, med hänsyn till omständigheterna, sträva efter att avbryta den så snabbt som möjligt. När man märker att jakthunden har hunnit upp måldjuret tar man sig till platsen så snabbt som möjligt. På plats avlivs måldjuret utan dröjsmål.

Ett snabbt och säkert avlivande skott

Eftersom omständigheterna varierar går det inte att fastställa riktgivande eller bindande tidsgränser för ingripande vid kontakt mellan jakthund och måldjur. Målviltet ska i vilket fall som helst avlivas så snabbt och säkert som möjligt. Avlivningen görs vanligtvis med pistol eller annat småkalibrigt kulvapen. I skjutsituationen ska hänsyn tas till jakthundens och eventuella jaktkamraters säkerhet. Därför går det inte alltid skjuta det avlivande skottet genast när man har fått synkontakt med måldjuret.

Onödigt lidande och onödig smärta kan emellertid undvikas genom att man inte låter situationen dra ut på tiden i onödan. Man avbryter alltså kontakten genast då det är möjligt och avlivar måldjuret genom att skjuta det. Ett noga övervägt och välriktat skott förhindrar onödigt lidande. Om kontakt har uppstått bör man alltså vänta tills det är möjligt att avlossa ett skott som dödar omedelbart.

Att tänka på vid användning av kontaktbenägna hundar

Det är jägarens eller hundförarens ansvar att bedöma situationen och se till att måldjuret eller jakthunden inte orsakas onödig smärta eller onödigt lidande i förhållande till situationen. Finlands viltcentral konstaterar att kontakt mellan en jakthund och ett oskadat måldjur inte under några omständigheter får vara avsiktlig. En jakthund ska således inte heller användas avsiktligt för att döda måldjuret.

Finlands viltcentral anser att detta dock inte skulle utgöra ett hinder för användning av kontaktbenägna jakthundar vid jakt, utan att ovan beskrivna åtgärder skulle förutsättas för att undvika eller avbryta en kontaktsituation. För jakt på små rovdjur krävs en viss skärpa hos jakthunden. I synnerhet vid jakt på invasiva främmande arter är det viktigt att jakten är effektiv, eftersom syftet är att eliminera så många sådana som möjligt. Användning av jakthundar med stark jaktinstinkt möjliggör effektiv jakt och i sådana situationer går det inte alltid att undvika kontakt.

Finlands viltcentral rekommenderar att jägare använder sitt omdöme vid användning av jakthundar som är kända för att söka direktkontakt med måldjuret. Sådana jakthundar bör inte användas för jakt i situationer där jägarna inte har möjlighet att avbryta situationen. Till exempel ska användning av kontaktbenägna grythundar undvikas på platser där det inte är möjligt att med rimlig ansträngning ingripa i situationen.

Likaså när det gäller jakthundar som arbetar ovan mark bör jägarna hålla sig så nära jakthunden som möjligt, så att det är möjligt att följa dess arbete. På så sätt kan man snabbt ingripa i situationen vid misstanke om kontakt mellan jakthunden och måldjuret. Bedömningen av situationen är viktig både för jakthundens och måldjurets välbefinnande.

Snabbt ingripande och avlivning kan tolkas som aktsamhet

I högsta domstolens avgörandepraxis har det konstaterats att oaktsamhet som en allmän förutsättning för straffrättsligt ansvar bedöms med hänsyn till särdragen i det fall som ska avgöras. Eftersom oaktsamhet i allmänhet är avsaknad av aktsamhet är det ofta skäl att utgå från vad som hade varit aktsamt handlande i fallet. Aktsamhet är sådant handlande som har kunnat förutsättas av personen i fråga under rådande förhållanden. Därefter ska det avgöras om svarandens handlande avviker från vad som anses vara ett aktsamt handlande, och om så är fallet om det avviker i sådan omfattning att det kan anses vara klandervärt (HD 2021:33. punkt 8.).

Finlands viltcentral anser att förhindrande av kontakt mellan en hund och ett måldjur eller att så snabbt som möjligt ingripa med hänsyn till omständigheterna och avliva djuret på ovan angivna sätt kan anses vara aktsamt handlande med tanke på särdragen gällande användning av jakthundar. Dessutom konstaterar Finlands viltcentral att det ovan nämnda förfarandet är sådant som också i praktiken kan förutsättas av en hundförare eller en jägare.

Finlands viltcentral konstaterar att en jakthunds kontaktbenägenhet i vissa speciella fall till och med kan förhindra det lidande eller smärta som måldjuret upplever. Djur som såras eller på annat sätt skadas under jakt ska avlivas så snabbt som möjligt för att förhindra smärta och lidande. I många fall kan en kontaktbenägen jakthund hejda måldjuret mycket snabbare än till exempel en jägare som spårar djuret, vilket gör att måldjuret kan lokaliseras och avlivas snabbare, vilket i sin tur förhindrar den smärta och det lidande det upplever.